

Багъманчивилиз дикъет гузва

Дагъустанда багъманчивилиз артмиш жезва. ИкI алай вахтунда авай 29 агъзур гектардикай 3 агъзур га интенсивный бур я. Ций анрай 193 агъзур тонн емишар кIватI хъувунва.

Дагъустандин Россельхоз-центрдин пешекарри цийиз аклурун патал гъазурнавай къелемрин ери ахтармишна малум хъайивал, хвехверинни емишрин 120 агъзур къелемар дагълух чи шартларив къур лап хъсан еридин бур я.

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

1928-йисалай акъатзава

№50 (8810), арбе

12+

ЩИИИ ДУЪНЪЯ

15-декабрь, 2021-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

УЪЛКВЕДИН ДИБДИН ЗАКОНДИН ЮГЪ МУБАРАКРАЙ!

Конституциядин Югъ Россиядин государствдин метлебл суварикай сад я. Ам чи уълкведа гъар йисан 12-декабрдиз къейдзава. И юкъуз 1993-йисуз вири халкъди сес гуналди чи уълкведа Россиядин Федерациядин Конституция къабулнай. 1994-йисалай Россиядин Президентдин Указдин бинедаллаз 12-декабрдин югъ

государствдин сувар яз малумарна. Конституция – уълкведин дибдин закон – Россиядин къанунрин вири къурулушдин бине я ва ада маса законрин мана тайинарзава. Сифте Конституция къабулдайла кълухъ документдик са жерге дегшвилер кутунай.

Гъурметлу районгъалияр! Квез РФ-дин Конституциядин югъ – уълкведин лап важиблу суварикай сад риклин сидкъидай мубаракрай! 1993-йисан 12-декабрдиз цийи Конституция – дибдин Закон къабулуникди чи халкъди демократиядин, уълкве гъар са патахъбай гужлу авунин рехъ хъяна, агъалийриз граждандилин ва экономикадин азадвилер таъминарна. Къуй квехъ чандин сагъвал, хайи район, республика, уълкве вилик тухунин карда агалкъунар хъурай!

«Ахцегъ район» МР-дин къил
О.М.АБДУЛКЕРИМОВ

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

«ЩИИИ ДУЪНЪЯ», «ЛЕЗГИ ГАЗЕТ» – ГЪАР СА ХИЗАНДИЗ!

Даш АЛИЕВ

14-декабрдиз райондин активдин нубатдин совещание Ахцегъ муниципалитетдин къил Осман Абдулкеримова ачухна ва киле тухвана. Йикъан къилин месэладай – районда эпидемгъаларин гъакъиндай – малумат авун патал ада гаф ЦРБ-дин къилин духтурдин заместитель Фарид Шагмардановадиз гана.

- Эхиримжи гъафтеда районда коронавирусудин тестикъ хъанвай 6 дуьшуьш ва вирусдин пневмониядин 13 дуьшуьш ава. ЦРБ-дин инфекциядин хиле кардик квай ковидгоспиталдин 15 койкадикай 6 дал юкъван заланвили азарлуяр сагъарзава. Алатай гъафтеда чна жемятдилай тестированидин 651 биопроб къачуна, вири санлай 21565 кас тестироватнава. Covid-19-дин вилик пад къадай вакцинация участокдин духтур-терапевт Санят Урдухановадиз жавабдарвилекди киле тухузва. Къенин йикъалди райбольницадиз вакцинадин 12508 доза атанва ва 6895 даз рапар янава (38,2%), 217 кас ревакцинация авунва. Чехи яшарин жемятдин 5496 ксариз (пландин 92,8%) грипдиз акси рапарни янава. Алай вахтунда ЦРБ лазим тир дарманралдини таъмин я, - лагъана духтурди.

Налогар кIватIунин месэладай ада гаф райадминистрациядин

экономикадин отделдин начальник Фатима Агъмедовадиз гана. Ада къейд авурвал, гъилевай йисан 11 вацран делилралди, районда налогар кIватIунин тапшуругъар эменнидай 65 ва чилин налогдай 72 процентдин килиз акъуднава. Гъа са вахтунда миллионни 775 агъзур манат пул СП-рин счэтрилай транспортдин налогрин буржарай хъунва. Сударин кIварралди райондин идарайрилай 200 агъзур манатдилай артух социальный взносрин буржарин пулар ахлуднава. . .

2022-йисан подпискадин гъакъиндай «ЩИИИ дуйнъя» газетдин редактор Дашдемир Шерифалиева къейд авурвал, райондин идарайрин коллективри санлай 1275 экземпляр «ЩИИИ дуйнъя» (план 1500 я), 654 «Лезги газет» (план 1000) ва 53 «Дагъустандин правда» (план 50) газетар кхъенва. Подпискадин кIвалах гъеле давам жезва. «Гъурметлу районгъалияр, хайи дидед чIалалди акъатзавай газет-журнал вахтунда кхъихъ. Газетар кхъиналди чна жуван чIал, тарих, адетар хуьзва...», - тавакъу авуна ада.

Эхирдай райондин регъберди алатай совещанидин тапшуругъар киле тухузвай гъал ахтармишна, СП-рин килеризни идарайрин руководителриз чпин къуллугърин везифайрив жавабдарвилекди эгечIуниз эверна.

Зайнаб ДАВУДОВА

Декабрдин 9 даз РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Мегъамед Алиханова Ахцегъ районда агъалияр къабулна. Региональный Собранидин депутатдивай куьмек тIалабдай мумкинвилекай райондин 10 далай гзаф агъалийри менфят къачуна. Килигнавай темайрин арада хатасузвили, аваданламишунин, туризм, культура вилик тухунин ва гъакIни хсуси месэлаяр авай. ИкI, «Цуругърин хуьр» СП-дин къил Шемсидин Мерданова хуьруьн культурадин КIвал капитальный ремонтдин программадик кутунин рекъай конкурседин хъягъуна куьмек гун тIалабна.

«Сельсовет Луткунский» СП-дин къил Амирхан Рагъимова Цийи Усуррин ва Гъуьгъезрин хуьрерин агъалияр патал иллаки важиблу месэла къарагъарна. Къейднавай месэладай 2015-йисалай киле тухванвай кIвалахдин рекъай экономикадин ва чилинни эменнидин алакъайрин отделдин начальник Фатима Агъмедовадиз гъавурда туна. Жегъилрин парламентдин членрихъ галаз суьгъетда Мегъамед Алиханова къейдна

АГЪАЛИЯР КЪАБУЛНА

хъи, агалкъзавай несилдихъ галаз ачух алакъайра хъуникди абуржегъилрин кIвалунар арадал гъуниз таъсирзава. Жегъилрин Ресурсный центр ачухун лагъайтIа, и кIвалахдин еришар йигинарун патал вижевай куьмек я. «Жегъилар общественный кIвалахрал желбуналди, абур руьгъдин жигъетдай вилик финиз, спортдиз ва илимдиз

мукъва авуникди чаз абур пис кра-рикай яргъаз ийидай мумкинвал гуда», – къейдна Алиханова.

Агъалияр къабулай юкъуз ага-къай арзаяр Халкъдин Собранидин депутатди вичин гуьзчивилик кутунва. Идалайни гъейри, жуван арза Мегъамед Алиханован хсуси чинин чатдизни рекъе тваз жеда: @alikhanov_m.m

РЕХЪ ФИЗВАЙДА АТIУДА

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

И мукъва, 3-декабрдиз, Ахцагъ райондин Общественный палатадин председатель Али Исмаилован меслятдалди, райондин СМИ-дин такъатрин векилар (пресс-къуллугъдин руководитель Саида Даниялова, «ЩИИИ дуйнъя» газетдин къилин редактор Дашдемир Шерифалиев, чкадин телевиденидин (АТВ) руководитель Таира Мегъарамова) депутатрин райсобранидин председатель Абдулкерим Полчаевахъ галаз гуьруьш хъана. Пресс-конференциядин кIайдада киле фейи мярекатда (ам, сифте гаф рахуналди, Али Исмаилова ачухна ва киле тухвана) районгъалийрин яшайиндинни экономикадин месэлайрай А.Н.Полчаева журналистрин суалриз тамам жавабар гана. Чкадин СМИ-дин такъатрин векилрихъ галаз гуьруьш гъа са вахтунда дуьз эфирдани трансляция ийизвай ва жемятдизни чпин суалар вугудай мумкинвал авай.

- Корр. Абдулкерим Нажму-динович, базардин экономикадин шартIара вири месэлаяр пулдихъ галаз алакъалу я къван, гъавилияй сифте райондин бюджетдиз талукъ суалдилай эгечIин. 2021-йисуз райондин бюджет гъикъван тир ва ам тамамвилекди киле тухуз хъанани?

- Эхъ, 100% тамамарна. Гъилевай йисуз райондин бюджет 640 миллион манатдилай артух я. Чаз производствонин карханаяр авач къван, бюджетдин 120 миллион манат хсуси доходи ва амайди дотацийри, субвенцийри, субсидийри къазва. Къведай йисан бюджет гъеле къабулнавач. Муаллимринни маса бюджетникрин мажибар хъажунихъ галаз алакъалу яз, ам цининдалай гзаф жеда.

- Корр. 2021-йисуз районда республикадин ва федеральный инвестпрограммайрай гъихътин кIвалахар киле тухузва?

- Райондин регъбер Осман Абдулкеримов киле аваз, месела, РД-дин «Хуьрерин территорияр комплексный даказ вилик тухун» программадай Ахцагъа 200 аялдин чка авай школа, 60 аял-чкадин бахча, Кьиблепатан Дагъустанда авачир хътин зурба спорткомплекс, Самур вацIун кьере габиондин бандар эцигъзава. «Зи Дагъустан – зи рекъер» программадай райондин, гъакI Калукрин, Хуьруьрин хуьрерин рекъер гуьнгъуьниз хъизва, абур кьир, бетон цазва. Ци Н.Самурскидин куче туькIуьр хъувурвал, къведай йисуз Агъасиеван, С. Сулейманан тIварарихъ

галай куьгъне куьчейрани бетон, Къ. Межидован куьчеда кьир цада. «Зи Дагъустан – шегъердин къулай чка» программадай район аваданла-мишзава. «Образование. Школаяр капитальный даказ ремонтун» тIвар алай федеральный программадай 2022-йисуз Ахцагърин 1-нумрадин, Цуругърин ва КьакIарин школаяр ремонтунин эгечIзава. Минсельхоздин «Хуьрерин территорияр дурум-лудаказ вилик тухун» программадай къведай йисуз гъакI Ахцегъа ял ядай «Набережная» багъдин патав звердай рекъер ва спортдин маса имаратарни галай футболдин май-дан, райадминистрациядин цийи дарамат (авайди хаталу гъалда ава) туькIуьрун, «Чкадин месэлайрик къил кутунин» программадай хуьрерин куьчяр къайдадиз хкун, анра эквер тун патал чарар-цIарар гъазурнава ва икI мад. Аквазвай-вал, чун алахъзава, амма инсанриз чпин патав гъай хвал акъудиз (ятар куьчейра твазва), гъатта рекъелай къван ахлудиз кIанзавач. ГъвечIи куьчяр, са агъсакъалди къил къуна, жемятдин мел-пигердалди туькIуьр хъийиз жеда.

- Корр. И йикъара гужлу гарарикди Ахцагъа, Смугъула, Чепе, Цуругъа ва маса хуьрерани са жерге хсуси майишатриз зарар хъанва. Абуруз эвездин куьмекар

1 ←

гуз жедат!а?

- Чун и месэладин кьайгъуда ава. И жигъетдай муниципалитетдин КЧС-дин заседания эверна. Республиадин МЧС-дин пешекар векилни галаз хъанвай зиянар ахтармишна, талукъ тир актар-документар туклуърна, РД-дин гьукумдарриз рекъе тунва, килигин. Пара зиянар хъанвай кесиб хизанриз, нагагъ чпин квалериз «зелёнка» аваз хъайитла, чна райондин игътияг патал тир резервный фондунай хъайитлани куьмекарда.

- Корр. Къе саки вирибурун квалера цин булахар, гьамамар хъана, райцентрдин жемят хъвадай михи целди таъминариз жезвач. И месэла гьалдай фикир авани?

- Чи жемятдин сагъламвилини ва яшайишдин метлебдин лап важиблуди тир и месэладал чун рикливай алахънава. Кардик квай «Мацар-Ахцагъ» цин трубопровод туклуър хъувунихъ галаз санал къведай йисуз чун Аллагъдин куьмекдалди Рутулрин Лалаан дердай кыл къачудай «Рутул-Ахцагъ» цийи проектдив (трубадин диаметр – 300 мм.) эгечла. И кар патал Рутул райондин руководстводихъ галаз икърар хъанва, 11 млн. манат пул харжна проект туклуърнава, эцигунрин квалехар тамамардай пудратчи тайинарун патал алуькзавай цийи йисалай конкурс малумарда. Яд михъдай махсус имарат Цуругъа жедат. Алава яз, чна Ухулай гьидай цин проектни гьазурнава. Муькуь патахъай, эгер инсанри хъвадай яд дуьздаказ, къенятлудаказ (яд къенятун еке суваб я) ишлемишиз хъайитла, исятда авай ядни бес жедат. Хъвазвай целди салар дигизвай, кранар ачухна яд авадарзавай дуьшуьшар чаз пара ава.

- Корр. Хъвадай яд ава, мадни гьизва, куьн сагърай! Ишлемишна чиркинзавай ятар ахвардай канализациярни герек я эхир. Исятда дигидай цин хулерни къаналар ва куьчяр канализацийриз элкьвенва. Парабур чпин квалерин патав чирхъин ятарин дерин фуар-сливар эгъунзаватлани, чил къацлуринни кьайдасузвал я, тебиатдиз зарар я.

- И месэла лап еке харжийрихъ галаз алакьалу четинди ятлани, девирди истемишзавай чарасуди я. Ам республикадин «Хуьрерин территорияр комплекснидаказ вилик тухун» милли программадай гьалдай къаст аваз чна проектировщикрихъ галаз алакьяр аквазва. Куьмекдай спонсордихъ галаз икърар хъанва. Гьиле экспертизани галай гьазур проект хъайила рахаз, кар вилик тухуз регъят я. Гьазурлухвилини и квалехрилай къулукъ месэла чкадилал юзуриз регъят я.

- Корр. Са бязи инсанри налогрин, ЖКХ-дин, кьилди къачуртла, ТБО тухунай пулар гуникай кьил къакъудзава...

- Уьлкведин бюджетдин чехи пай налогрикай ибарат я. Налог – им гьукуматди обществодин хийирдиз физический ва юридический ксарилай тайин къадарда мажбурвилелди къачузвай пул я. Адахъни здравоохранение, культура, образование, хатасузвал (оборона) хуьн хътин яшайишдин важиблу месэлаяр гьалзава. Месэла, эхиримжи 3 йис я, чи транспортдин налогрин пулар элкьвена чаз хквезва ва адахъ «3и Дагъустан – 3и рекъер» програмадай шаз Ленинан, Байрамован, А. Гьажидин куьчйра, цли Эмирован, Герейханован куьчйра кьир цана. Район зирзибилрикай михъунай къачузвай пулдин патахъай рахайтла, чи жемят зирзибил тухунай, хъвадай ва дигидай ций пул гуз гьеле хъсан вердиш туш. Райцентрдин ва чи хуьрерин куьчяр шаз гьихътин эйбежер гьалда авайтла рикел алама. Асул гьисабдай жемятди пул тагуз, региондин «Экологика» карханадивай квалехиз хъанач. Чна чи къуватралди са шумудра михи хъууна. Гила месэла УЖКХ-дал тапшурмишнава. И кардал машгул ксар чпин везифайри намуслуудаказ эгечлунин нетижада къе къуд пад михи я. Жемятди чпин зирзибилар тухунин гьакь тагайтла, гьатта фялейриз гудай, техника хуьдай, ГСМ маса къачудай пул тахъана, квалех акъвазда. Дагъустанда ТБО тухунай лицензияр анжах чи къуд рай-

ондиз (Ахцагъ, Дербент, Меьгарамдхуьруьн, С.Стальский) ава.

- Корр. Районда культурадин идараяр, клубар авай гьал хъсанди туш. Абур гуьнгуниз хкиз жезвачни?

- Аллагъдин куьмекдалди къведай йисуз федеральный программадай гузвай 20 миллион манат пул серфуналди чаз Смугъулрин, Луткунрин, Чеперин, Хинерин клубар ремонтунив эгечлиз кланзава. И месэлада пара крар гьа СП-рин администрацийрин активвилелай аслу я.

- Корр. Ахцагъа 2009-йисалай эгечла эцигзавай ЦРБ-дин цийи комплекс яраб мус кардик акатдатла?

- Чи арзайрин нетижада ва РД-дин кьил Сергей Меликован куьмекдалди (ада и месэла гьатта Россиядин Федерациядин Советдални къарагъарна), Аллагъдиз шукур хуьй, медкомплекс эцигна куьтягънава, цли сентябрдиз ачухун лазим тир. Амма ам девирдин истемишунив куьр медтехникадалди тадаракламишунихъ галаз алакьалу яз 2023-йисуз ачухна кардик кутадайвал я. Четин месэла ам хъсан пешекар духтурралди таъминарун я. И кардин патахъай чна гиламаз кьайгъу члугуна кланда.

- Корр. Абдулкерим Нажмудинович, эхиримжи вахтунда районда образованидин, медицинадин цийи идараяр, ял ядай паркар, спорткомплексар эцигзава, авай куьгънебур гуьнгуниз хкизва, сагърай! Гьелбетда, ибур вири важиблу, герек крар я. Амма инсанрин эвелимжи игътияжар - руфунин тухвал, гьилиз мажиб къведай квалехдал, яшайишдин къулай квалерал таъминвал я эхир. Къе чи пара жегъилар квалех кланз патарихъ алатзава. Гьич тахъайтла чкадин суьрсет – ичер ва я сар, хамар гьалдай гьвечли карханаяр хъанайтла хъсан тир.

- Хуьруьн чкада ийидай квалех авач лугъун дуьз туш: мал-хъб хуьз, багъманчивал, саларбанвал жедачни. Исятда Ахцагъа са шумуд эцигунар ава, анриз пешекарар, фялеяр кланзава, къевезвач. Квалехдай ксар паталай къуниз мажбур жезва. Дугъри я, мажибар гьвечли я лугъуз, чи хъсан пешекарар ина акъваззавач, вири уьлкведиз чкланва. Хуьруьн чкада яшамаш жезвай парабурни зегъмет алачир пул кланибур я. Месэла, эхиримжи са шумуд йис я, Ахцагъа нехирдив къведай кас жагъизвач. 100 мал хуьз хъайитла, вацра 50-60 агъзур манат къазанмишиз жедат. Къведай йисуз Ахцагъа цийи школа, аялрин бахча ва спорткомплекс кардик кутуналди 40 касдиз квалех жедат. Хуьруьн майишатдин суьрсет гьалдай карханайрикай рахайтла, Гьукуматдиз гьелелиг ахътин программаяр авач ва хуси инвесторризни, хам табагъуник квач лугъурвал, ахътин крар менфятлу туш. Райондин руководстводиз ичер хуьдай холодильный камераар – гьамбарханаяр эцигдай фикир ава.

- Корр. Республикадин Балхар, Унцукуль, Кубачи ва Дагъустандин маса халкъарин чкаяр, производстводин комбинатар аваз, къе халкъдин гьилин-туплун художественный саяткарвилерин цен-

трайриз элкьвенва. Са вахтунда чазни абур вири авайди тир. Ахцагъа гамар, халичаяр храдай саяткарвал арадал хкиз кланзава лагъай ван хъана.

- Эхъ, Ахцагъа гьеле 1909-йисуз халичаяр храдай махсус цех ва 1927-йисуз Дагъустанда сифте яз ковровый фабрика кардик акатна. Адан надир гамарни халичаяр вири уьлкведиз, гьатта ададай къецепатани машгъур хъана. Гила, гьайиф хьи, бубайрин и надир саяткарвал тамамвилелди квачъзава. Чи баркаллу ватандаш, тарихчи алим Шерибан Пашаевдин кьил кутун-теклифдалди, чаз 2022-йисалай и месэладиз къуват гуз кланзава. Гьам талукъ тир дараматдин, гьам спонсорвилдин куьмекдин ва гьам арадал атун мумкин тир маса месэлаяр алудун патал чна алакьдай вири жуьредин куьмекарда.

- Корр. Газетра, интернетда хабар гайивал, ухулвийриз, къехуьлвийриз дагъда гадарнавай чпин бубайрин хуьрерал чан хкиз кланзава. Месэла гьич дережада ава?

- Тебрикуниз лайихлу лап хъсан кар я. Райондин руководстводин патай са манийвални авач, артухлама, куьмекиз гьазур я. Иктилат физвай хуьрерин жемятри чпин къуватралди рекъер туклуър хъувунватлани, кьил къунвай ксарин патай са артух активвал авач. Ухулрин месэла асантди я: «Ухулрин хуьр» СП административный уьлчме яз, ана 200 далайни артух ксар чкадин пропискала ава, малдарвилдин СПК тешкилна хъиз квалехзава, яшайишдин 2-3 квал туклуър хъувунва, са къве хизан яшамаш жезва. Ухулвийрин къурукалвийр сад хъхъана, администрациядин центр Къурукалал алаз «сельсовет Ухулский» СП тешкикардай документар (и жигъетдай 2016-йисан референдумдин Къарар ава) Республикадин Минюстда ава. Къехуьлвийрин патахъай, гьакьикъатда чпин хуьр куктаз кланзавайбуруз чна буюр лугъузва. Закондив къурвал, гьелелиг 49 йисан мудатдалди арендада къуна, квалеха, яшамаш хуьх. Ялугъа, Маца инсанар яшамаш жезва хьи. Чаз хвеша я, герек куьмекарни хиве къазва.

- Корр. Ахцагъ райондикай хкатна, Меьгарамдхуьруьн Чархи клам участкада арадал атанвай Цийи Усурринни Гъуьгъвезрин хуьрерин къисмет яргал йисаралди гьал тахъана ама.

- Месэла гьикъван четинди ятлани, ам гьална кланда. Рикел хкин, алатай асирдин 60-70-йисара чи куьчери хипехъанвилдин къишлахрал, анжах чубанрин квалер ихтияр авай чкайрал, Луткунринни Хуьруьгрин администратийрик акатзавай ва гьа са вахтунда чпиз хуьрерин статус авачир цийи чкаяр арадал атана. Анра чпин хуси квалер, чилер регистрация, прописка ийиз, налогар гуз ва яшайишдин маса месэлаяр гьализ тежез, инсанар клева ава. Чилин статус дегишарун патал чна пара алахъунар ийизва. Талукъ тир вири документар РД-дин Гьукуматдин ва Мингосъменнидин кабинетра ава. Бюрократвилдин манийвилер себеб яз месэла гьална куьтягъзавач. Цийи Усуррин хуьруьн месэла къведай йисуз гьална къакъатун лазим я. Амма Цийи

Гъуьгъвезрин хуьруьн кар, вичин вахтунда ам документар Ахцагъ райондин къеневаз къалурнавайвилей четин я. Чна чалай аслу тир вири алахъунар ийизва, килигин.

- Корр. Эхиримжи вахтунда Ахцагъ райондиз туристар къевез башламишнава. Абуруз талукъ тир шартлар яратмишиз жезвани?

- Туризм – им чаз гьеле хъсан таниш-вердиш тушир ва гьа са вахтунда райондин экономика, культура вилик тухун патал вичихъ еке мумкинвилер, хъсан тележег авай цийи хел я. Кьилди туристар чпин хушуналди къевезва, чкадин жемятдин ацукуьн-къарагъунихъ, тамашуниз лайихлу чкайрихъ галаз таниш жез хъфизва. Мугъманперес чи халкъдилай абур пара рази я ва чпин фикирар, шикилар соцсетра эцигзава. Туристар желбун патал, эвелимжи нубатда, общественный чкайра сангигиенадин михивал хвена кланда. Разивилелди кьейдин, РД-дин туриствилин бинелу муьжуьд чкадик-точкадив Ахцагъ район акатунуи ва ина туриствилин информцентр (ана ял ядай, санитариядин, вайфайдин, халкъдин художественный саяткарвилерин шейэрин зонаяр жедат) ачухиз клан хъуни районда туризмдин еке мукинвилерикай лугъузва. Гьавилай чи фикирдик туриствилин бизнес кардик кутадай гегъенш программа тешкилун квал.

- Корр. Туризмдикай ихтилат кватайла РФ-дин культурадинни тарихдин надир имарат тир Ахцагърин урус къеледикайни рахан. Гьайиф хьи, ам чкланва.

- Вуч лугъун, Росъменнидин хсусиятда авай, вич гьукуматдин хуьник-къаюмвилек квай и зурба къеле 2024-йисан апрелдалди «Русская миграция» обществодин арендада ава. Амма иесийри са кьайгъударвални ийизвач, гьакла куьлег эляна тунва, чкланзава. Гьелбетда, ик! туна виже къведач. Чи арзайриз жаваб яз, и муькъва Росъменни ва РФ-дин Культурадин наследие тешкилатрай комиссияр атана, тамашна, хъфена. Абуру са кьайгъуяр авун лазим я. Чи фикир сад я: авайвал туна виже къведач, ам реставрироватунин чарасузвал ава. Гележегда къеледин дараматра ва чилел музейринни туриствилин чехи комплекс кардик кутун кутугнава.

- Корр. Абдулкерим Нажмудинович, эхиримжи суал. Залум коронавирусдин лепедик акатай 2021-йис акъатна, цийи 2022-йис алуькзават, мубаракрай! 2021-йисан нетижайрилай куьн рази яни?

- Рази я. Дугъриданни, коронавирусди тади гузвайтлани, адан вилик пад къунихъ галаз санал (районгъилирин саки 40% вакцинация авунва, и кар давам жезва), винидихъ къейд авурвал, халкъдин яшайишдин гьалар хъсанарунин, экономика вилик тухунин карда чна фикирдиз къачур хейлин месэлаяр уьмуьрдиз куьхуьлмишиз алакьна. Гьич тахъайтла 100 миллион манатдилай артух пул серфна хъиз, 7 школа капитальныйдаказ ремонтна. Чимдай къурулушар, пищеблокар, чими туалетарни авай анра гила аялриз клелдай къулай шартлар хъанва. Къведай йисуз фикирдик квай са жерге месэлайрин (Ахцагъа администрациядин цийи дарамат, аялрин бахча эцигун, канализациядив эгечлун...) гьазурвилер, чарар-цлар туклуьрун гьилевай йисуз авунва къван. Цийи йисуз абур гьализ регъят жедат. Ибур, гьелбетда, чеб-чпелай арадиз къевезвай асант крар туш, кьиле Осман Абдулкеримов аваз райондин руководстводин, депутатрин райсобранидин алахъунрин нетижа я. Рехъ физвайда атлуда къван, чун санал акъвазнавач. Алуькзавай 2022-йисуз къуй чаз мадни цийи агалкъунар хуьрай! Алуькзавай цийи йис мубаракрай!

Эхирдай райондин Общественный палатадин председатель Али Исмаилова район аваданламишунин карда къачузвай зегъметдай райондин руководстводиз ва суалриз тамам жавабар гунай райсобранидин председатель Абдулкерим Полчаеваз сагърай лагъана.

СССР ЧУКІУРАЙДАЛАЙ ИНИХЪ 30 ЙИС ТАМАМ
ХЪУНИЗ ТАЛУКЪ ЯЗ

СОВЕТРИН ЛИДЕРАР РЕВОЛЮЦИЯДИЛАЙ КОНТРРЕВОЛЮЦИЯДАЛ

Н.А.ГЪАЖИЕВ,
зегьметдин ветеран,
журналист

(Эвел 43-49-нумрайра)

Анжах кьенин Россия буржуазно-капиталистический система (кьурулуш) туькьурунин рекье гьатнава. Адахь гьахь ва дуьзвал (справедливость), социальное равенство (барабарвал), дуствал-стхавал, сада-садаз куьмекун ва икI мад садрани хьайи ва жадай лишанар туш. Капитализмдин «родимые пятна» санизни фен-вач. Тарашунар кьакьудунар кьадарсуз гегьенш, коррупция, силовой (кьуватдин) ва надзорный (гуьзчивалзавай) органрин, госчиновникрин агьавал ва гьезеблувал тIимил ваь, пара, девлетлуйринни кесибрин арада авай фаркьулвал дерин жезва. Ибур Россиядин кьенин уьмуьрдин гьакьикьат я. Гьа ибурун килел халкьдивай идеология кьакьуднава, рехь кьалурзавай ва виликди ракьурзавай идея вич амач. Уьлкведи вуч туькьуьрзаватIа, ам гьиниз физватIа, садавайни лугьуз жезвач.

Культура еке гьужумдик ква, ам чуькьурун, адан адетар дегишарун кьенин Россиядин уьмуьрда системадиз (кьайдадиз) элкьвенва. Акказвай гьаларай, властдини марифатдин, намусдин, эдеб-гьаьдин кьайдадин, социальный гьахьлувилин месэлаяр вири культурадай кьезвэвайди, гьадал бинеламиш хьанвай адет-кьайдаяр тирди гьиссезавайди хьиз акказвач. Режиссер, актер, писатель Николай Губенкоди лагьайвал (рагьметдиз хьфенва), «Цийи Россияди» малумарай (яракьда кьачунвай) деидеологизация (идеология тергун) гьакIан гьалатI ваь, миллетдин садвал, сада-садаз куьмек гуз гьазурвал тергай зурба ва хаталу вирус хьана.

Уьлкведин вири законодательство халкьдиз ваь, анжах цийи нуворишризни олигархриз кьуллугьун патал туькьуьрнавайди хьанва. Амай вири социально-экономический, финансово-бюджетный ва налоговый политикани гьа икI киле тухузва. Ихьтин шартIара властдиз халкьдин патай ихтибарлувал квахьзава, наразивилер, активилер артух жезва, ватанпересвал тапунди, буш гафарал тестикьзавайди хьанва.

Жегьилрихь иллаки идеясуз хьана кIвалахдай, уьлкведиз кьуллугьдай гьиссер амач. Пулдиз Аллагь лугьуз абур кепекдихь галтугиз нефсинин есирда гьатнава. Гьа ихьтин гьал уьлкведал гьанватIани, Европа ва вири Запад секин туш, душманвал, гьезеблувал, Россиядиз авай адават тIимил жезвач. Русофобия Западный алемдин кьилин политика хьанва, уьлкве кIусариз паярна, терг авунин кьайгьудик ква.

1945-йисуз, гьеле Дуньядин кьвед лагьай даяе куьтягь тахьанмаз, США-дихь СССР-дал атомный бомбаяр вегьидай

планар авай. Кье Америкадин политикри гьа вядедин фикирар-планар рикIел хкиз лугьузва: «Трумэнэ ядерный яракьдал Советрин Союз тергиз кIанзаватIа, гила чна са гуьллени харж тавуна адан идеология тергна, уьлкве кукIварна, муьтIуьгьарнава». Трумэнэ планди чаз радиацияди зегьерламишнавай хийир амачир майданар гудайтIа, чи планри Россия хаммалдин придатокдиз элкьуьрна (анжах хаммал гудай чкадиз) чи ихтиярда туна. Гьа икI, гьар жуьре рекьералди чпиз кIанивал ийиз алахьнава абур. Чи жегьилрал абур чIуру, чаз хас тушир идеяяр, фикирар, наркотикар, марифатсузвал, эдебсуз кьайдаяр илитIава. Чи сергьятсуз ва девлетлу чилерин майданрални гьамиша абурун вил алама. Абуру галат тийиз Сибирь Россиядин гьиле хьун гьахьсузвал я лугьуз тикрарзава, иллаки а майданар Россиядивай идара ийиз, дуьз ишлемишиз тахьайла Сибирь-дал, адан девлетрал абурун вил гьамиша ала. РикIел хкин, гьеле милитариствилин Япониядихь, фашиствилин Германиядихь гьа ихьтин мурадар-темягьар авай. Инал А.Пушкин рикIел хквезва:

**Знакомый пир их манит вновь –
Хмельна для них Славянов**

кровь,

**Но тяжело будет им похмелье,
Но долго будет сон гостей.
На тесном холодном новоселье,
Под знаком северных полей!**

Кьузгьунрин хурук акатнавай Россия кIвачел кьахрагьнава, вичин гележегдхь физ алахьнава ва адакай фикирзава. Амма гележег гьихьтинди жедатIа садавайни лугьуз жезвач. Россиядин гележег мичIи кьалин циферик ква. Ам экуь ийизвай, рехь кьалурдай са чирагьни гьелелег малум туш. Я халкьдихьни, иллаки жегьилрихь, советрин девирдиз хас садвал, ватанпересвал, гележегдихь инанмишвал, гьевесдалди анихь еримиш авунин гьиссерни амач. Дуньядани секинсузвал, халкьарин арада ихтибарсузвал пара хьанва. Россиядални гьезеблувал артух хьанва, кичIерар, кьурхуяр гунни тIимил жезвач.

Хатадай ва я са нин ятIани гьалатIдай, маньяк кьаришмиш хьана, даяе хьайитIа, россиявиар кьулухь акьваздач. Ватан хуьз абур сад жедатIа, им абурун генетический кодда, несилрин ирсина авай кьилих я, амма массовый (гзаф кьадарда) ватанпересвал гуьзетиз жедач. Капитан Гастелло, Александр Матросов, Зоя Космодемьянская ва гьабуруз ухшамишбур хьижедач. Ахьтин руьгь инсанрин зигьинда тергнава. Абуру нин девлетар, нин хьусият хуьн лазим я? И суал гзафбурун мецел ала.

Властдин вилик еке везифа-яр, жавабдарвал ква. Халкьдив идея вахгана, уьлкве физвай рекьин гележег тайинарна, ам экуь авуна халкьдиз кьалурна кIанда. Ишлемишзавай экономикадин модель (жуьре) дегишна, чарасуз герек реформаяр тухун тавуртIа, агалкьунар гуьзетун файдасуз кар я.

АХЦЕГЪА «ЖЕНГИНИН СТХАВАЛ» ТЕШКИЛАТДИН ХЕЛ

М.НАРИМАНОВ

«Женгинин стхавал» – им сергьятламишнавай (локальный) дявейрин ва дяведин чуьруькрин Вирироссиядин ветеранрин тешкилат я. Адан жергейра гележегда армияда кьуллугьна кIанзавай, амма исятда Россиядин кьисмет кьайгьусуз тушир хейлин жегьил инсанар ава. «Женгинин стхавал» тешкилатдин председатель Советрин Союздин Игит Борис Всеволодович Громов я. Дагьустан Республикадин «Женгинин стхавал» отделенида чкадин отделенияр гегьеншарунин рекьай кIвалах киле тухузва. И йикъара Кьиблепатан Дагьустандин Ахцегь района нубатдин отделение тешкилна. Ахцегьрин чкадин отделенидин председателдин везифа-яр Руслан Сулеймановал тапшурмишнава.

Руслан Сулейманов Ахцегьрин хуьре яшамиш жезва. Ам «Сад тир Россия» партиядин член, Россиядин ЖКХ-дин лайихлу работник, 1976-йисуз кьуллугьдин везифа-яр тамамардайла телеф хьайи Ватандин Чехи дяведин ветерандин хва я. Вичин виликан пешедай ам района ветеранрин месэлайрихь, ветеранар сагьламарун тешкилун патал яшайишдин объектрихь галаз таниш я. Гуьруьшдал Дагьустан Республикадин «Женгинин стхавал» отделенидин руководител Мусашейх Салманова Руслан Сулеймановахь галаз райондин музейда сергьятламишнавай дявейрин вири ветеранриз талу-

кьарнавай раздел яратмишунин, тешкилатдин жергейриз цийи ветеранар желбунин месэлаяр гьална.

Чкадин отделенидин руководителдин важиблугь везифайрикай сад и тешкилатдин кьарарар тамамарун таъминарун, яшайишдин (социальный) база гегьеншаруниз куьмекар гун ва вилик акьвазнавай везифа-яр гьялунал муниципалитетдин общественно-активный кьуватар желбун я. Мусашейх Салманова ва Руслан Сулейманова муниципалитетдин исполнительный властдин органрихь галаз чкадин отделенидин алакьалувилин, гьар жуьре терефрин кIвалах тешкилунин ва маса

месэлаяр веревирдна.

«Женгинин стхавал» проектдин мурад Музеяр ачухуналди ва кардик кутуналди, экспозицияр ва санай масаниз фидай выставкаяр тешкилуналди агьалийрихь гражданвилин сенгер арадал гьун, абур ватанпересвилин, ахлакьдин руьгьдаллаз тербияламишун, абурхь жуван Ватандин патакьай кIанивилин ва дамахдин гьиссер арадал гьун я. Проектдин везифа-яр ихьтинбур я:

– чи Ватандин тарих чирунал школьникар, жегьилар желбун, абур сергьятламишнавай (локальный) дявейрин ва женгинин чуьруькрин иштиракчийрин игитвилин чешнейрал тербияламишун, абурун игитвилин гьакьиндай тарихдин память рикIел хуьн;

– образованидин тешкилатра, кьенепатан крарин органрин яш тамам тахьанвайбурун крарин рекьай подразделенийра учетда авай яш тамам тахьанвай аялар яшайишдин (социальный) метлебдин кIвалахрал желб авун;

– экскурсийрин кьуллугь кьилиз акьудзавайла, аялрихь хьсан итижар арадал гьунин ва жегьилар тербияламишунин карда хизандиз куьмек гун.

Проект Музеяр яратмишунин ва чеб сергьятламишнавай (локальный) дявейра ва дяведин чуьруькра Советрин ва Россиядин аскеррин игитвилиз ва жуьртлувилиз талукьарнавай, чеб гьамиша кардик квай экспозицияр яратмишунин гьисабдай кьилиз акьудзава. «Женгинин стхавал» ВООВ-дихь кIвалах киле тухудай 5 тереф ава. Гьар са терефдин сергьятра аваз вичин проектар кьилиз акьудзава. Ингье абур: 1. общественно-политический тереф; 2. жегьилриз ватанпересвилин тербия гун. 3. яшайишдин (социальный) ва правовой жигьетдай тереф хуьн; 4. гуманитарный куьмек ва шефвилин кIвалах; 5. тарихдин память рикIел хуьн.

КАВКАЗСКОЕ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ РОССЕЛЬХОЗНАДЗОРА С НАЧАЛА НОЯБРЯ ЗАПРЕТИЛО ВВОЗ НА ТЕРРИТОРИЮ РФ СВЫШЕ 96 ТОНН РАСТЕНИЕВОДЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ ИЗ-ЗА РУБЕЖА

Марина МУРСАЛОВА,
начальник отдела Кавказского межрегионального Управления Россельхознадзора, за-
служенный работник сельского хозяйства

Кавказское межрегиональное управление Россельхознадзора с начала ноября 2021 года проконтролировало ввоз 33481,4 т свежих овощей и фруктов, прибывших в зону ответственности Управления по месту доставки на СВХ «Виадук» и жд ст. Дербент из Азербайджанской Республики и Исламской Республики Иран.

В ходе карантинного фитосанитарного контроля госинспекторами Управления не было допущено к ввозу на территорию Российской Федерации 6 товарных партий растениеводческой продукции, зараженных карантинными вредными объектами. В числе запретной оказались томаты (50,3 т) из Азербайджана, а также цветная капуста (32,7 т) и салат латук (13,2 т) из Ирана. Общий объем продукции, не попавшей на российский рынок, составил 96,2 т.

Америкадин духтурри-пегьризчийри меслят кьалурзавайвал, яхун жез кIанзавайбуру авокадо, ичер, брокколи ва чиа тIуьн герек я. Неинки яхун хьунин, гьакI тIуьр няметар иливарунин жигьетдайни и затIари хийир

гуда. Пешекаррин фикирар “She Finds” чешмеди раижнава.

Идалай вилик Америкадин

ЯХУНАРДАЙ НЯМЕТАР

алимри яхун жез куьмекдай зулун майвайрикай лап хьсанбур буранни келем я лагьанай.

ДАГЪЛАРИН ЮГЪ ТЕКДИЗ КЪЕЙДНА

(Шикилрин конкурсдиз)

11-декабрь Халкъарин арадин дагъларин югъ я. И къетГен сувар ООН-дин Генеральный Ассамблеядин къарардалди 2003-йисан январдиз тайинарна. Чаз, дагъвийриз, и сувар иллаки гзаф талукъ я ва дагълух гуьзел тЛебиат хуьнин, акъалтзавай несил ватанпересвилин руьгьдаллаз тербияламишун карда адакай менфят къачун лазим я.

Дагъларин Йикъан шадлухдай 11-декабрдиз чи штатдик квачир мухбир, гъевескар эколог ва машгъур шикилчи Юсиф Саркаров така-бурлу, гуьзел, вич Хеопсан пирамидадиз ухшар Кетин дагъдиз хкаж хъана, адан шикилар яна.

Юсиф САРКАРОВ	Экуьн ярар – наз гваз къвазна, Маякди хъиз, рехъ къалуриз, Чи миллет на ийиз синагъ (испытание)
Дамах ийиз къаматдал, Акъвазнава вун, Кетин дагъ. Лезги чилин къаравул я, Къилел кIватIиз лацу агъ.	Такабурлу я вун, Кетин дагъ.
Фазил АСЛАНОВ	Аламат я вун, Кетин дагъ!
КЕТИН ДАГЪ	Къуза къацу яйлах я ви, Гуьне къизил дамах я ви. Къванер мармар, чяхмах я ви, Такабур я вун, Кетин дагъ!
Гъич са алим, гъич са устIар, Вун хътин затI жедач дуьзар. Шаксуз, я ам Аллагъд къадар, Ваз гъа къамат гун, Кетин дагъ!	Гатуз гъава хъайла хъсан, Гъар йисуз зун я ваз мугъман. КIукавал алай гъвечIи майдан, Мурад я акун, Кетин дагъ!
УстIард храй халича хъиз, Раган цIарар я ви дуьм-дуьз. Тарихни вахъ ава, заз чиз,	

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Служба газового хозяйства "Газпром газораспределение Дагестан, Мастерский участок Ахтынского района" сообщает о том, что утеряны бланки строгой отчетности (квитанции) за номерами:

- 319912; 348316; 348339; 398720; 405521;
- 347499; 348317; 374926; 398724; 405523;
- 347600; 348318; 376455; 398730;
- 348312; 348335; 376456; 405509;
- 348313; 348336; 376462; 405511;
- 348314; 348337; 398716; 405512;
- 348315; 348338; 398718; 405518.

Указанные утерянные бланки считать недействительными. Старший мастер участка **М.З.ЭФЕНДИЕВ**

2022-ЙИСАН I-ПАЙ ПАТАЛ «ЦИЙИ ДУЪНЬЯ»

ГАЗЕТ КХЫН КЪИЛЕ ФИЗВА

Ругуд варз патал почтадай газет кхьинин кьимет 262 манат, йисан - 523,36. Редакциядай квевай чи газет 200 манатдай кхъиз жеда. Чи реквизитар: ИНН - 0504007157 КПП - 050401001 Р/СЧЕТ - 4070181700001000026 Л/СЧЕТ - 2003Ш29490 БИК - 048209001

Ахмед АХМЕДОВ, начальник Ахтынской пожарной части №50

Если вдруг что-то загорелось у вас дома (телевизор, утюг, электрообогреватель, холодильник и проч.), а вы не знаете, как его быстро потушить - не рискуйте своей жизнью и жизнью соседей. Самое главное в этом случае - как можно быстрее сообщить о пожаре взрослым (если ты ребенок), если они находятся недалеко, и вызвать из безопасного места пожарных по телефону 101. Помни, что от твоих первых действий зависит настолько быстро будут распространяться дым и огонь по квартире и дому.

Плотно закрыв за собой все двери, можно задержать распространение огня из горящей

НЕОБХОДИМО ДЕЙСТВОВАТЬ ОПЕРАТИВНО

комнаты на 10-15 минут, а этого времени достаточно, чтобы смогли покинуть дом твои родные и соседи, даже пожилые. Бывают случаи, когда возгорание возникает прямо на глазах, и человек имеет некоторое время, чтобы не только не дать возможность распространиться огню, но и ликвидировать горение. Это опасная ситуация, к которой нужно быть готовым морально и физически.

При этом необходимо помнить, что горение может происходить настолько быстро, что человек имеет всего несколько минут на то, чтобы только успеть закрыть окна, двери и самому

покинуть помещение. Даже при успешном тушении не теряйте из виду путь к своему отступлению, внимательно следите за тем, чтобы выход оставался свободным и незадымленным. В конечном итоге, ваша жизнь, жизнь родных и соседей гораздо дороже всего того, что есть в квартире и в доме.

Если загорелось кухонное полотно, бросьте его в раковину, залейте водой. Если раковина далеко или нет воды, то плотно прижмите горящий конец полотенца разделочной доской, крышкой от кастрюли или другим, не горящим, концом того же полотенца.

ЗЕЙТУНДИН ТАРИФ

Гьемдуллагъ БАБАЕВ

Зейтундин чIем 70 азардин дарман тирди ва адан къиметлувал **Къуръанда** ирид чкадал къалурнава. Имам КъуртIубиди, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, вичин тафсирда «ан-Нур» сурадин 35-аятдиз баян гуналди кхъизва: «Ибн Аббаса, Аллагъ рази хъурай вичелай, лагъана: «Зейтундин тарцик гзаф хийир ква, ам хуьрекриз дад атун патал ве-гъизва, адан чIем бедендиз язава, ам лампайра кузва, адан гъар са паюна хийир ава, адан руьхъни ишлемишзава». 70 пайгъамбарди, абурукай тир **Ибрагъима ва Мугъаммада (с.а.с.)** а тарцик берекат хъун патал дуьа авуна, Мугъаммад Пайгъамбарди (с.а.с.) къве сеферда Аллагъдиз дуьа авуна: «Я зи Халикъ, Ваз шукур хуьй... зейтундин тарцел ва адан чIемедал берекат рекъе тур». (Имам Агъмад). Аркаман хва Загъида, Аллагъ рази хъурай вичелай, агакъарна: «Пайгъамбарди (с.а.с.) чаз плеврит зейтундин чIемедал сагъардайди къалурна» (Ат-Тирмизи, Агъмад, Ибн Мажна).

Кайи чкайриз ягъай зейтундин чIемеди ва къаришмади хъсан таъсирзава. Зейтундин пешерикай гъазурнавай гъалимади сивин къене ва пIузаррал экъечIай ирин квай хирериз, гъакIни агъургъандин дерматитдиз куьмекзава. И набататдин емишрикай ва пешерикай гъазурнавай къаришмади **кариес** сагъариз ва сарарал алай чирхъ алудиз куьмекзава. Серкедихъ галаз какадарнавай а кършмади къилелай чIар фидайла куьмекзава, чIарар чIехи хъуниз, абур къалин хъуниз таъсирзава. Эгер а шире цIегъери ва чIехи буьвелри тунвай гелериз ягъайтIа, абур алатда. Сагъ хъижеда.

Мад куь фикирдиз гъин: дуьдгъвердик какадарнавай зейтундин регъвенвай цилери фад хадай кикериз куьмекзава.

Зейтундин емишрикай гъазурнавай маринадди иштягъ ачухзава ва къен кIеви хъун алудзава. Къадардилай артух гъекъ жедайла, набататдин гатанвай пешерин къаришма бедендиз яда. Япарин, нерин ва туьтерин азарар авайла, пешерикай кхуднавай шире виртIедихъ галаз какадарна дарман хъиз ишлемишда. Зейтундин кIараскана гъазурнавай чIем, **псориаз**, къилелай чIар фидайла, гъар жуьредин грибокар, цIарнах, хамун лекеяр, экзема ва кан авайла хъсан дарман хъиз ишлемишиз жеда. ЧIарариз зейтундин чIем ягъайтIа, ада кан акъудзава, чIарар чIехи хъуниз куьмекзава абур авахъуниз манийвалзава. Зейтунди вилер тIадайлани куьмекзава.

Айишадилаь, Аллагъ рази хъурай вичелай, атанвай гъадисда лагъанва: «Ам хъухъ, ам бедендиз ягъ ва неризни са къве стIал ракъурайла нефес ачух жеда, ам берекатлу тарцикай кхатнавай пак тир, тарифлу дарман я». Гила куьне фикир це!.. Зейтундикай чилел алай ислягъ-вилин ва дуствилин ишарадикай чаз Аллагъди Пак тир Къуръанда лагъанва (мана): «Къин хъуй инжилдал ва зайтундал, къин хъуй Синай дагъдал ва и хатасуз шегъердал! Чна инсан виридалайни гуьзел къиметда аваз яратмишна, ахпа тек Аллагъдихъ инанмиш хъанвайбур ва хъсан крар авунвайбур квачиз, амайбур виридалайни агъада авай гъалда яни къуьзуьвилин зайифиле гъатзава. Аллагъдихъ инамиш хъанвайбуруз чIехи пишкеш гъазурнавай! Я динсуз, ихътин лишанрилай къулухъ, вун Дувандин югъ инкаруниз ни мажбурзава? Бес Шукур Аллагъ къазийрикай виридалайни Адалатлуди тушни?» (**«ат-Тин» сура**). Амиран хва Алкъамади, Аллагъ рази хъурай вичелай, агакъарайвал, Пайгъамбрди (с.а.с.) лагъаналда: «Ингъе квез зейтундин чIем, ам бедендиз ягъ ва хъухъ, вучиз лагъайтIа ада бу-

басил авайбуризни куьмекзава. (Ибн аль - Жаузи, Занби). Вахт алатирдавай зейтундин чIемедин дармандин къуват гзаф жезва, ада беден зегъерламиш шейэ-рикай хуьзва, руфунин тIалар авайла куьмекзава ва шарар акъудзава.

ФИКИР це куьне, тарихрин ктабра кхъенва хьи: «Зейтундин чIемеди хам хуьтуьгуларунихъ галаз, шекердин азар квайбу-рузни куьмекзава Ам икI иш-лемишзава: чIехи къве тIурунавай чIем экъунахъ ва нянихъ хъваз-ва. Къен кIеви хъайила чIехи са тIурунавай чIем фу недалди, экъунахъ ва нянихъ хъвайила (регъят жезва). **Рахит** авайла ва иви тIимил хъайила, ам аялрин бедендиз яда. Аялрин руфун тIадайла, руфуниз чIем яна, 5-10 декъикада массаж ийида, лап хъсан куьмек жезва. Ада атеросклероздикай хуьзва, клеткайрин мембранаяр хъсанарзава. Альцгеймеран азардиз акси профилактикадин кIалубра аваз хъсан таъсирзава ва икI мад.

«Холеститит туькъуьлдин (чIукI) куркурдин азар авай инсанар зейтундин чIемедихъ галаз мукъаят хъана кIанда, вучиз лагъайтIа адаз и азар хчи ийидай къуват ава». Англиядин ва Испаниядин алимри тухвай ахтармишунрин нетижайри къалурайвал, зейтундин чIемеди ратуин рак арадал атуниникай хуьзва. ГъакIни ахтармишунри къалурайвал зейтундин чIем гзаф ишлемишзавай гъукуматра **ратунин рак** авай инсанрин къадар, им тIимил иш-лемишзавай гъукуматрихъ галаз гекъигаьла лап тIимил я. Эгер чна гъар юкъуз шумуд стIал хъайитIани а чIем хъвайитIа, ада зигъин хъсанарда ва гъатта къуьзуь вахтундани къилин мефтIеди хъсан кIвалахда.

Райондин «Цийи дунья» газетдин редакциядин къул-лугъчийри Герейхан, Фиридин, Гуьлме, Эюбхан Мисриханов-риз играми диде

КАИНАТ

кечмиш хъуниз килигна, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

Цийи дунья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район, с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз.

Заказ № _____